

ภาคผนวก
Appendix

ภาคผนวก A

จดหมายที่เกี่ยวข้องกับการก่อตั้งคณะ ปี 1923-1924

✧ จดหมายของท่านสังฆราช เรอเน แปร์โรส แห่งสำนักแพร่ธรรมสยาม ถึงท่าน โจเซฟ เฟรริ ผู้อำนวยการสำนักแพร่ธรรมแห่งทวีปอเมริกาเหนือ ลงวันที่ 17 สิงหาคม 1923

มาวันนี้ข้าพเจ้ากำลังจะขอความช่วยเหลือจากท่านในเรื่องอันมีความสำคัญใหญ่หลวงต่ออนาคตของมิสซังเรา ด้วยสยามประเทศในเวลานี้การให้การศึกษาอบรมแก่ผู้เยาว์กำลังเป็นสิ่งที่ได้รับความสนใจ ไม่ว่าจะเป็กรัฐ มิสซังคาทอลิก ฝ่ายโปรเตสแตนต์ หรือแม้แต่เอกชน ต่างก็แข่งขันกันเปิดโรงเรียนทั้งในระดับ ประถมและมัธยม ซึ่งเพิ่มจำนวนขึ้นเป็นอันมาก ภารดาคณะเซนต์คาเบรียลมีโรงเรียนอยู่สามแห่ง สองโรงเรียนอยู่ในกรุงเทพฯ ซึ่งมีนักเรียนกว่า 2,000 คน โรงเรียนแห่งที่สามอยู่ต่างจังหวัดมีนักเรียน 150 คน และเพิ่มจำนวนขึ้นเรื่อย ๆ สำหรับโรงเรียนสตรีนั้น ซิสเตอร์คณะภคินีเซนต์ปอล เดอ ชาร์ตร์ ได้เปิดโรงเรียนมัธยมขึ้นสามแห่งในกรุงเทพฯ ซึ่งมีจำนวนนักเรียนกว่า 1,000คน ทั้งนักเรียนประจำและนักเรียนไป-กลับ ทว่าโรงเรียนเหล่านี้ก็ยังไม่เพียงพอ สำหรับเมืองซึ่งขยายออกไปกว่าสิบสองกิโลเมตร และมีประชากรถึง 6 แสน5 หมื่นคน ทางด้านเหนือของเมืองเป็นพื้นที่อันกว้างใหญ่ ซึ่งได้เริ่มเป็นชุมชนขึ้นมา อันเป็นผลมาจากพระราชวังแห่งใหม่ซึ่งพระเจ้าอยู่หัวทรงโปรดเกล้าให้สร้างขึ้นในบริเวณนั้น รวมทั้งวังเจ้านายหลายพระองค์ซึ่งได้ก่อสร้างขึ้นรายรอบด้วย ณ ที่แห่งนั้นเรายังมีโบสถ์นักบุญฟรังซิส เซเวียร์ ทั้งพวกบราเดอร์ยังได้สร้างโรงเรียนชายขึ้นซึ่งมีนักเรียนเพิ่มขึ้นทุกที จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องก่อตั้งสถานศึกษาแห่งนี้สำหรับเด็กหญิงขึ้นมา โดยอาศัยโรงเรียนเหล่านี้เองที่เราอาจเข้าถึงชนชั้นสูงในสังคมซึ่งเป็นกลุ่มคนซึ่งมีอิทธิพลยิ่งในสังคมแห่งนี้

นี่เป็นช่วงเวลาที่เหมาะสมยิ่ง สถานศึกษาของเราได้รับการยกย่องชื่นชม มีผู้ปกครองเป็นอันมากได้ขอให้เราช่วยจัดตั้งโรงเรียนมัธยมสตรีซึ่งเขาอาจส่งบุตรสาวมาเข้าเรียน ยังไม่มีโรงเรียนเช่นว่าในอาณาบริเวณนี้ แต่การณ์จะเป็นเช่นนี้ไปไม่นานถ้าหากเรายังไม่เริ่มลงมือ พวกเด็กผู้หญิงก็จะหลุดมือไป

เมอร์ซีเออร์ เลอโกรอาร์ต์ (Lecroart) ซึ่งได้มาเยี่ยมสำนักธรรมทูตของเราเมื่อเดือนพฤษภาคมที่ผ่านมา ได้สนับสนุนโครงการนี้อย่างแข็งขัน โดยย้ำเตือนว่าหากเราไม่ริเริ่มก่อตั้งโรงเรียนขึ้นในขณะที่ยังมีโอกาสแล้วไซ้ ในไม่ช้าพวกโปรเตสแตนต์ หรือคนศาสนาอื่นก็จะลงมือก่อนเป็นแม่นมั่น

เมื่อถูกข้าพเจ้ารบกวนอยู่หลายครา พวกซิสเตอร์แห่งคณะภคินีเซนต์ปอล เดอ ชาร์ตร ก็ตอบว่าคงเป็นไปได้ที่จะพวกเธอจะลงมือก่อตั้งโรงเรียนแห่งใหม่ขึ้นในเวลาอันใกล้ ด้วยเหตุที่ขาดบุคลากร ดังนั้นข้าพเจ้าจึงเขียนจดหมายไปยัง ดาม เดอ ซังต์โมร์ (Dames de St. Maur) ซึ่งมีสำนักอยู่เป็นอันมากในเขตสังฆมณฑลมะละกา ซึ่งมีเด็กนักเรียนจากสยามไปศึกษาอยู่ที่นั่น (ในเวลานั้นมีเด็กนักเรียนทั้งคริสต์และพุทธจากกรุงเทพฯ ๗ ไปศึกษาอยู่ 20 คนในคอนแวนต์ที่ปีนังและสิงคโปร์) แม้ว่าจะต้องเสียค่าใช้จ่ายในการเดินทางแพงมาก ผู้บริหารโรงเรียนเหล่านี้ต่างตอบมาว่าขอแสดงความเสียใจที่ไม่อาจช่วยตามคำขอของข้าพเจ้าได้เพราะขาดบุคลากร ตลอดหลายปีที่ผ่านมาข้าพเจ้าเสาะหาไปทุกหนแห่งทั่วประเทศฝรั่งเศส แต่คำตอบที่ได้รับก็ยังคงเป็นเช่นเดิม คงไม่อาจเป็นไปได้เพราะขาดบุคลากร!

ด้วยความอัปยศอดสู่นับว่า ข้าพเจ้าจึงเหลือทางออกอยู่เพียงหนึ่งเดียว นั่นคือการขอความช่วยเหลือจากอเมริกาในสิ่งที่ยุโรปไม่อาจมอบให้ได้ ด้วยเหตุนี้เองข้าพเจ้าซึ่งวิงวอนขอความเมตตาจากท่านให้ช่วยเหลือมิสซังของเรา เราอยากจะได้นักบวชซึ่งมีความรู้ภาษาอังกฤษเพื่อมาสอนภาษา ซึ่งกำลังเฟื่องฟูอยู่ที่นี่นี้เป็นประเด็นที่สำคัญยิ่ง ซึ่งเป็นเรื่องง่ายสำหรับนักบวชจากอเมริกาขณะนี้ ซิสเตอร์ที่มาจากฝรั่งเศสนับเป็นปัญหาใหญ่ ที่จริงการสอนภาษาฝรั่งเศสก็นับว่าสำคัญ แต่ถ้าหากจำเป็น เราก็อาจหาครูภาษาฝรั่งเศสได้ที่นี้ นอกจากนั้นยังต้องมีการศึกษาทางด้านศิลปะดังเช่นวิชาดนตรี วาดเขียน การเย็บปักถักร้อย ฯลฯ ทว่าวิชาเหล่านี้ก็ไม่ใช่อุปสรรคใหญ่

ฝ่ายอเมริกันโปรเตสแตนต์ได้ก่อตั้งโรงเรียนสตรี ห่างออกไปจากตัวเมืองไม่ไกล คือโรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย ซึ่งแม้ว่าจะอยู่ห่างออกไป แต่ก็ยังมีทั้งครูชาวอเมริกันและสยาม ซึ่งถ้าเราได้ก่อตั้งโรงเรียนเช่นนี้ขึ้นมาในบริเวณเดียวกัน ก็คงจะมีนักเรียนเป็นอันมาก ยิ่งถ้าเราได้มีนักบวชชาวอเมริกาด้วยแล้ว ก็คงจะช่วยทำให้สามารถเทียบเคียงกับวัฒนาวิทยาลัยได้อย่างไม่น้อยหน้า

พระคุณเจ้าจะสามารถช่วยเราได้หรือไม่ ในการหาคณะนักบวชซึ่งสมควรแก่การนี้ เรามีบ้านอยู่หลังหนึ่งแล้ว ซึ่งพอจะรับนักเรียนได้ประมาณสักร้อยคน ในขณะที่เดียวกันเราก็จะดำเนินการก่อสร้างอาคารซึ่งมีขนาดใหญ่กว่าบ้านที่ดินซึ่งเรามีอยู่ หลังจากนั้น คณะซิสเตอร์ก็อาจลงหลักปักฐานได้ด้วยตนเองในบริเวณชานเมืองกรุงเทพฯ ๗ ซึ่งมั่นใจได้ว่าจะประสบผลสำเร็จอันจะอำนวยประโยชน์อย่างใหญ่หลวงในการเผยแพร่พระวรสาร อย่างไรก็ตาม ปัญหาที่สำคัญที่สุดก็คือการเริ่มต้น แน่แน่นอนว่าในอเมริกาคงจะมีคณะซิสเตอร์ดั่งว่าซึ่งปฏิบัติตนที่จะให้การศึกษามอบแก่เยาวชน ข้าพเจ้าขอวิงวอนพระคุณเจ้าให้ช่วยเหลือเราให้เร็วที่สุดเท่าที่จะสามารถกระทำได้ งานก่อตั้งโรงเรียนนี้มีความสำคัญใหญ่หลวงต่ออนาคตของมิสซังเรา ซึ่งถ้าเรายอมสูญเสียโอกาสไป ก็ย่อมจะเป็นความสูญเสียที่ไม่อาจทดแทนได้ในอนาคต

ในสำนักแพร่ธรรมที่กว้างขวางและซื่อสัตย์นักบวชคณะอัครสุลินจากแคนาดาประจำอยู่ ข้าพเจ้าไม่ทราบว่ามีนักบวชคณะนี้จะมิบุคลากรและจะยอมช่วยเหลือเราหรือไม่ ข้าพเจ้าขอวิงวอนต่อพระคริสต์เจ้าผู้ศักดิ์สิทธิ์ โปรดบันดาลให้เราได้รับความช่วยเหลือ ในการหว่านเมล็ดพันธุ์ลงใน

ผืนดินซึ่งอาจก่อให้เกิดความงอกงามไพศาล สิ่งเดียวที่แตกต่างก็คือ ในยามที่เมล็ดพันธุ์เหล่านี้ให้ผลผลิต ดังนั้นภาระหน้าที่ของเราก็คือต้องหว่านให้ดีที่สุดเท่าที่สามารถ

✿ จดหมายจากแองเจลด เดอ นอเทรอดาม โลเรนซีอูตี มหาธิการินี ถึงสังฆราชเรอเน แปร์โรส ลงวันที่ 10 มีนาคม 1924

ดิฉันขอขอบคุณท่านอย่างตื้นตันและจริงใจต่อจดหมายที่ท่านวิงวอนขอให้คณะอัครสุลินมาทำงานแพร่ธรรมในมิสซังของท่านที่สยาม ทุกสิ่งที่คุณเจ้าเล่ามาล้วนน่าสนใจเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งทำให้ดิฉันอยากจะตอบรับต่อข้อเสนอและความไว้วางใจที่ท่านมอบให้แก่คณะของเรา แต่อย่างไรก็ตาม ในขณะนี้ดิฉันยังไม่อาจให้คำตอบที่แน่นอนแก่พระคุณเจ้าได้

พระคุณเจ้าคงทราบดีเช่นเดียวกับเรา ว่าในขณะนี้ธรรมทูตเป็นสิ่งที่ทำได้ยากยิ่ง ทั้งดิฉันยังจะต้องจัดหากำลังคนส่งไปให้แก่สำนักในซัวเถาซึ่งได้เริ่มงานขึ้นแล้ว

ด้วยความปรารถนาอย่างสุดจิตสุดใจที่จะขานรับต่อความมีศรัทธาของท่าน ทั้งได้เห็นนิมิตจากเบื้องบนถึงความเป็นไปได้ที่จะก่อตั้งสำนักขึ้นในสยาม ดิฉันจึงได้ส่งจดหมายเวียนไปยังอธิการินีของทุกสำนักในคณะอัครสุลิน เพื่อแจ้งให้ทราบถึงความประสงค์ของท่าน และย้ำเตือนให้รำลึกถึงภาระหน้าที่ที่จะต้องให้การสนับสนุนต่อดวงวิญญานซึ่งรู้สึกถึงกระแสเรียกของการไปใช้ชีวิตเยี่ยงธรรมทูต

จดหมายเวียนฉบับนี้จะถูกนำไปอ่านในช่วงภาวนาเก้าวัน เพื่อเป็นเกียรติแด่นักบุญฟรังซิสเซเวียร์ ซึ่งดิฉันมั่นใจว่านักบุญองค์อุปถัมภ์แห่งธรรมทูตท่านนี้จะช่วยบันดาลให้ท่านได้รับคำตอบอันน่ายินดี ขอพระผู้เป็นเจ้าทรงประทานกระแสเรียกอันแรงกล้ามาไว้เพื่อช่วยให้คณะนักบวชนี้ซึ่งพระคุณเจ้าได้เมตตาเกื้อหนุนให้เราได้ปฏิบัติภารกิจแพร่ธรรมด้วยเทอญ ซึ่งการนี้จะเป็นพรอันยิ่งใหญ่แก่สำนักในซัวเถาเช่นกัน

✿ จดหมายจากมารี คู โรแซร์ โอเดท์ อธิการินีประจำสำนักซัวเถา เขียนถึง แองเจลด เดอ นอเทรอดาม ลงวันที่ 22 มีนาคม 1924

ดิฉันเพิ่งจะได้รับจดหมายซึ่งแนบมา นี้มีใช่คำตอบจากเซนต์โยเซฟ กระนั้นหรือ? อย่างน้อยที่สุดเราก็อาจเดินหน้าต่อไป โดยอาศัยนวกสถานในแคนาดา ภายในเวลาสามปี เราก็จะสามารถหาอาสาสมัครมาทำงานที่นี่และในสยาม ถ้าหากว่าเบื้องบนมีพระประสงค์ดั่งนั้น ท่านสังฆราชแปร์โรสกำลังจะเขียนไปหาคุณแม่ด้วยหวังใจว่าจะจัดหาซิสเตอร์ให้แก่ท่านได้ ซึ่งคงจะไม่เป็นเรื่องยากจนเกินกว่าจะช่วย ท่านยังได้พูดถึงความจำเป็นที่จะต้องมีนักบวชที่รู้ทั้งภาษา

ฝรั่งเศสและภาษาอังกฤษ ทว่าในเบื้องต้นนี้คงไม่จำเป็นนัก หากว่าพวกซิสเตอร์รู้วิธีที่จะอยู่ร่วมกับ
ธรรมชาติฝรั่งเศสและลงมือก่อตั้งสำนักร่วมกัน

กรุงเทพ ฯ เป็นเมืองที่มีความมั่งคั่ง คณะอัครทูตจะสามารถจัดการศึกษาให้แก่สตรีใน
ตระกูลสูงศักดิ์ ดังเช่นราชินิกุลฝ่ายหญิงและข้าหลวงในราชสำนัก อนาคตทางวิญญาณของผู้คน
เหล่านี้คงจะต้องมีคณ หากว่านักบุญเองเจอกับซิสเตอร์ในคณะไม่สามารถรับการเผยแพร่
พระวรสารได้ สังฆราชเปร์โรส จะช่วยเหลือให้การสนับสนุนอย่างเต็มที่ ส่วนปัญหาเรื่อง
การเงินนั้น ดิฉันคิดว่าจะสามารถจัดการได้ในไม่ช้า ท่านสังฆราชอยากที่จะช่วยเรา ท่านยังถาม
ดิฉันถึงสถานการณ์การเงินในชั่วเวลาด้วย เซนต์โยเซฟคือผู้เอื้อเฟื้อแก่กุลเรา